

Nr 153.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1939 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om anslag till
främjande av fjällbygdens elektrifiering m. m.*

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 206, av herrar *P. J. Näslund* och *J. M. Bäckström* samt den andra inom andra kammaren, nr 340, av herr *O. E. Sandberg* m. fl. har hemställts, att riksdagen må på i huvudsak de i motionen angivna villkoren och enligt de närmare bestämmelser, som Kungl. Maj:t kan komma att utfärda, *dels* till bidrag till främjande av fjällbygdens elektrifiering för budgetåret 1939/40 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, *dels ock* medgiva, att från vattenkraftslånefonden må kunna utlämnas lån för främjande av fjällbygdens elektrifiering.

Utskottet har från *kommerskollegium* införskaffat ett den 6 mars 1939 dagtecknat yttrande, vari — under hänvisning till vad som i en i motionerna omnämnd, av kollegium nyligen slutförd utredning uttalats rörande landsbygds elektrifieringens nytta — anförts följande:

Av motionerna att döma avse motionärerna synbarligen, att statsbidrag skola ställas till förfogande för sist nämnda ändamål, byggande av smärre kraftverk i fjällbygden. Motionärerna hava icke framlagt förslag till byggande av vissa bestämda vattenfall utan inskränkt sig till att redogöra för de relativt låga anläggningskostnaderna för vissa inom Västerbotten utförda mindre kraftstationer.

För att staten skall medverka till tillkomsten av ifrågasatta mindre kraftstationer synes böra förutsättas att de planerade företagen äro grundade på rationella förutsättningar både i tekniskt och ekonomiskt hänseende. För detta ändamål krävas utredningar och organisationsarbete, vilka fordra avsevärd tid, vilket framgår bland annat av de i kollegii utredning lämnade berättelserna rörande elektrifiering av vissa delar av Norrbottens län. Då det nu är fråga om mindre vattenkraftanläggningar, synes särskild vikt böra läggas vid att tillförlitliga utredningar göras rörande vattentillgången vid de ifrågasatta byggnadsplatserna. Det har vid många mindre kraftverk — icke minst i Norrland — visat sig att vattentillgången varit relativt obetydlig just under den kalla och mörka tiden av året, då det största kraftbehovet föreligger. En mängd dylika på en alltför optimistisk uppfattning om vattentillgången tillkomna kraftverk ha måst nedläggas, varefter energibehovet vanligen fyllts från större stationer. Det är tydligt att ingående och tillförlitliga utredningar i varje fall måste göras, och dylika utredningar kräva sin tid. Sedan riksdagen numera beviljat anslag å 50,000 kronor för utredningar av ifrågavarande slag, synas fjällborna hava möjlighet att erhålla den hjälp, som kan visa sig erforderlig för projekterade anläggningars undersökning och

organisation av de sammanslutningar, som skola handhava de planerade anläggningarnas skötsel. Därest erforderliga utredningar och förarbeten igångsättas, sedan statsbidrag ställts till förfogande för ändamålet, läser dessa utredningar icke hinna avslutas så snart, att på dem grundade anläggningar skulle kunna färdigställas före ingången av nästa belysningssäsong. Kollegium hyser därför den uppfattningen, att beviljande av byggnadsbidrag redan vid innevarande års riksdag icke skulle få den betydelse, som motionärerna tänkt sig.

I motionerna förutsattes att staten skall, förutom direkta bidrag, lämna de ifrågasatta företagen lån från vattenkraftslånefonden mot högst 2.5 procents ränta för den del av anläggningskostnaderna, som överstiger det belopp, som svarar mot statsbidraget, ökat med det belopp som svarar mot värdet av de naturaprestationer, varmed ortsbefolkningen bidragit.

Enligt kollegii mening vore det mindre lämpligt att tillämpa olika räntesatser för olika låntagare från samma fond. En lägre ränta för vissa låntagare än den, som staten i medeltal själv betalar, skulle innebära ytterligare subvention till de, som erhållit statsbidrag till sina anläggningar. I den händelse räntan från vattenkraftslånefonden (liksom för kraftledningslånefonden), vilken nu är 4 procent, kan sänkas torde en viss lättnad kunna vinnas för samtliga distributionsföretag på landsbygden.

Kollegium får, med stöd av vad ovan anförts, förorda, att ifrågavarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Att en elektrifiering av ifrågavarande till norrländska fjällbygden lokaliserade områden är av stor betydelse samt att en särskild samhällelig insats för detta måls vinnande kan vara motiverad bestyrkes av de beslut, som tidigare av 1929, 1936 och 1939 års riksdagar fattats om bidrag för dylika företag inom Gällivare och Jokkmokks socknar. Av erfarenheten bestyrkes emellertid också, huru viktigt det är, att elektrifieringsföretag — även småföretag av det slag i motionerna antydes — ej igångsättas utan en föregående planläggning, företagen under beaktande av tillgänglig kraftkälla, energibehov, elektrifieringsområdets lämpliga utsträckning o. s. v.

Förefintligheten av dylika planer — för vilkas uppgörande särskilda medel anvisats av 1939 års riksdag — bör vara en förutsättning för prövningen även av själva anslagsfrågan. Under erinran härom hemställer utskottet,

att motionerna I: 206 och II: 340 ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 maj 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Utskottet.

Närvarande: se under utlåtandet nr 151.

Reservationer:

- 1) av herr *Lindberg* i Umeå, vilken ansett, att motionerna bort tillstyrkas;
 - 2) av herrar *Bergman* och *Åqvist*.
-